

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ЯК ГЛОБАЛЬНИЙ ТРЕНД СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

ДАНГ СУАН ХОАН, PhD, проф., президент

Національна академія державного управління, Ханой, В'єтнам

С. В. ТЮТЮННИКОВА, д-р. екон. наук, проф.,

проф. кафедри економічної теорії та економічних методів управління

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Харків, Україна

Цифрова трансформація – глобальний тренд світової економіки. Цифрові технології змінюють сучасну цивілізацію, економіку, суспільство та саму людину. Вони формують нове універсальне інформаційно-комунікативне середовище, поширюють новітні практики соціальної взаємодії усіх суб'єктів світового економічного простору, створюють мультиплікативний ефект цифровізації.

Цифрова трансформація – це процес утворення глобальної мережі економічних і професійних взаємодій та комерційних трансакцій. Економіка перебудовується на мережевий формат і функціонує на основі інформаційних та комунікаційних технологіях. Економічна система, що базується на цифрових технологіях та деяких її додатках має мультиплікативний ефект цифровізації. Він проявляється в зменшенні витрат, диверсифікації форм взаємодії з покупцями, постачальниками, скороченням часу та простору в поширенні інвестицій та інновацій, створенні нових бізнес-моделей, оптимізації логістики створення доданої вартості тощо. Такі новітні технології як блокчейн, аналіз великих обсягів даних, штучний інтелект, машинне навчання, когнітивні технології проникають у всі галузі людського буття, створюючи особливий ефект та демонструючи необмежені можливості. Цифрова економіка знаходиться на початку свого руху, але вже показала, який потужний потенціал вона несе. Як доводять дослідники цифрова революція буде тільки посилюватися. Вона не обмежиться тільки переходом до цифрового супроводження тих операцій, які раніше виконувалися в аналоговому форматі, а призведе до глибоких трансформацій як самих процесів, так і способів їх здійснення. Глибока модернізація комерційних взаємодій вже зараз сформувала величезний простір для нових підприємницьких ініціатив, відкрила шлях тисячам нових компаній, що позиціонують свій продукт як «підривну» технологію.

Такі революційні та динамічні зрушення в технологічному базисі світової економіки потребують глибокого осмислення тих змін, до яких вони ведуть. Чи стануть вони джерелом розв'язання накопичених людством протиріч та викликів або, навпаки, призведуть до появи нових та поглиблення старих. На жаль, як показує практика останніх десятиріч, світ стає все більш невизначеним та ризиковим, що не створює можливостей вирішення проблеми створення сталого розвитку.

Як відомо, найгострішою проблемою сьогодення є зростаюча нерівність доходів, майна, людського розвитку тощо. Цифрова трансформація тільки

погіршує ситуацію, породжуючи найбільш гостру її форму – цифрову нерівність (цифрові розриви). Цифрова трансформація загострює проблему з безробіттям, бідністю.

Цифрова економіка являє собою більш складне та багатогранне явище. Вона не змінює парадигму соціально-економічного розвитку, а тільки розширює ризики та видозмінює їх. Ринковий механізм не здатен перенаправити потужний потік мультиплікації цифрових ефектів на користь всього людства. Нобелівський лауреат з економіки професор Дж. Стігліц стверджує: «Для цього потрібно насамперед визнати, що модель конкурентної рівноваги (за якою виробники максимізують прибуток, споживачі максимізують корисність, а ціни встановлюються за конкурентному ринку, де врівноважуються попит та пропозиція), що лежить в основі економічної науки на протязі майже століття, вже не здатна точно відобразити стан сьогоденної економіки – особливо коли мова йде про розуміння причин поглиблення нерівності або зростання на основі інновацій... необхідно всебічно переглянути економічні правила» [1, с. 18].

Новітні правила соціально-економічного розвитку повинні базуватися на новій парадигмі. Ми згодні з авторами ювілейної доповіді Римського клубу в тому, що сучасний світ з його проблемами задля створення адекватних відповідей на глобальні виклики потребує фундаментальної трансформації мислення, ціллю якої є цілісний світогляд, гуманістичний, відкритий розвиток, одночасно такий, що цінує стійкість та турботу про майбутнє [2].

Історично та логічно людина є джерелом та активним творцем цифрової економіки. В умовах розвитку штучного інтелекту, його проникнення в усі сфери людського буття, заміни людини роботами та іншими «розумними машинами» постає фундаментальне завдання – збереження людини як найвищої цінності, підпорядкування сучасних технологій інтересам людського розвитку та якості життя.

Потрібно з'ясувати, що на зміну неоліберальній парадигмі соціально-економічного розвитку повинна прийти парадигма, яка відштовхується від розуміння, що наша планета – єдиний цілісний об'єкт, що має право на збереження. Воно залежить від збереження біорізноманіття (коеволюція) світу як необхідної умови сталого розвитку, технологічного прогресу при формуванні в ньому гуманістичних начал.

Література:

1. Стиглиц Дж. Преодоление великого разрыва (Пандемия вскрыла глубокие различия, но еще не поздно сменить курс). Финансы и развитие. 2020. №9. С. 17-19.
2. Weirsacker E., Wijkman A. Come on! Capitalism, short-termism, population and the destruction of the planet. Springer, 2018. 220 p.